

KULTURNI OBZORNIK

Koncert Akademskoga zbora

Med najpomembnejše vokalne koncerte v vsakokratni glasbeni sezoni smo vedno šteli koncert Akademskoga pevskoga zbora. To po vsej pravici. Koncert APZ je vedno pomenil nekak mejnik v razvoju naše vokalne glasbe. Dirigent Marolt nam je s svojimi pevci na teh koncertih odkril ali vsaj predstavil v novi doslej nepoznani luči kakoga skladatelja (Foerster); v vrsto stilnih koncertov nam je prikazal posamezne dobe našega vokalnega glasbenega ustvarjanja prav od prvih početkov pa do zadnjih desetletij; našo ljudsko pesem je zgrabil pri korenini, pokazal je nje pravi obraz in dal poslušalcem spoznavati njene slogovne posebnosti, po katerih se bistveno loči od pesmi drugih narodov, kakor ima s sorodnimi narodi nekatere skupne poteze. Koncerti APZ so bili pomembni tudi v tem, da so bili vedno skrbno pripravljani in je bilo na njih tehnično podajanje skladb nekak visoka šola za naše pevce in dirigente, pa tudi za skladatelje. Vpliv te šole je čutili ne samo v središču, ampak tudi v podeželju, kamor je pač zanesla službena pot Maroltove pevce.

Svojevrstni dogodek je bil tudi letošnji prvi koncert tega zbora. To pot nam je nudil od dobrega najboljše. Na sporedu so bili avtorji, ki so pisali sicer neproblematične, a za izvajanje in poslušanje hvaležne skladbe, kot je na primer Foersterjeva Zvonikarjeva, Jenkova Lipa, Bajukova Srce je žalostno, Kocjančičev Vinski brat ali Devova Flosarska. Od teh je znaten skok do Adamičeve pesmi Od mrtve deklice. Utripanju naše duše sta posebej prislunila Teme, ki je imel na sporedu štiri skladbe, in dirigent Marolt, ki je bil zastopan s sedmimi skladbami. Dela zadnjih dveh so tudi s tehnično-skladateljskega vidika svojevrstno grajena in nudijo zboru dosti prilike, da pokaže svojo glasovno-tehnično izšolanost, izvajalske zmožnosti in smisel za pravilno interpretacijo danih skladb.

Te odlike ima APZ v kar moč dosegljivi meri, tako da očito izstopa iz vrste ostalih naših zborov. To je rezultat po skrbni preskušnji izbranih glasov, stroge šole dirigenta Marolta, pa tudi naravne glasbene inteligence sodelujočih članov. Glasovno je zbor idealno izravnani, kar je opazno posebno pri polifono grajenih skladbah, kjer so si melodične linije posameznih glasov enakovredne. Intonacija je bila z malimi izjemami absolutno čista. Dinamično ima zbor velike izrazne možnosti: od komaj zaznavnega pianissima se postopoma razvija in dobi v forte značaj blestečega organskega tona. Fraziranju, ki ga mnogi dirigenti dosti površno obravnavajo, posveča Marolt izredno pažnjo. Dirigent ima tudi poseben čut za to, da da vsaki skladbi svojsko lice. Čeprav so skladbe v posameznostih do podrobnosti skrbno izdelane, vendar pri tem ne trpi celota. Marolt tudi najdaljšo skladbo arhitektonsko tako jasno izdela in jo tako rekoč razgrne pred občinstvo, da je njen ustroj tudi glasbenih zakonov nevedečemu poslušalcu razviden. Kot vsak pravi dirigent, tako je tudi Marolt vedno skrbno čuječ, da ne bi nastali v izvajanju kakšni glasbeni zastoj; zato je v tempih dosti svoboden, včasih kar presenetljiv. Njegovo izvajanje poslušalec suggestivno zajame in jih drži v napetosti do zadnjega akorda.

Pri koncertu sta sodelovala kot solista dr. Ludvik Puš in gdč. Nada Stritarjeva. Prvi izrazil baritonist, je verno zadel dolenski izraz v Kangalljejski oheci; sopranistka gdč. Stritarjeva pa je z razumevanjem odpele solistični del v pesmi »Pojdem v ruten. Oba solista kakor tudi zbor z dirigentom vred so želi za ta prepotrebni koncert navdušeno odobravanje prenapolnjene unionške dvorane.

M. T.

Delajmo jaslice!

Kakor smo že pred dnevi omenili, je založba »Nova stvar«, ki je pred kratkim izdala svojo prvo publikacijo »Odkod sem, mati?«, izdala sedaj tudi v štiri opremi arh. Gajška času zelo primerno knjižico: »Delajmo jaslice«, ki jo je spisal prof. Niko Kuret, znani propagator slovenskih obrednih iger in navad. S to knjižico je hotel privedelj razložiti postanek jaslic in njih namen ter njih priljubljenost in izdelavo pri Slovencih, zraven tega pa tudi dati navodila, kako se lahko napravljajo v majhnih, vsakemu dostopnih sredstvih, lepe in okusne jaslice doma. Ni pa prof. Kuret mogel lepe začeti svoje knjige, kakor s staro slovensko narodno pesmijo: »Ta svetla zvezda, ta je vzšla...«, ki jo je leta 1607 zapisal v prvi slovenski katoliški knjigi Italijan Sommarippa, pa jo je že tedaj zapisal kot staro, še izpred luteranskih časov.

Celo studio je razdelil v tri dele: 1. preden govori o nastanku jaslic, oz. omenja razne pobude, ki so navajale ljudi k upodabljanju božičnega prizora (najdba jaslic, obredne igre), dočim so prve zgodovinske jaslice izpričane za leto 1223, ko jih je sv. Frančišek postavil v votlini in opravil prvo polnočnico; jaslice v našem pomenu pa so nastale v Nemčiji l. 1252, v Italiji pa l. 1478. Potem govori o raznih oblikah jaslic (za časa baroka, italijanske in alpske itd.), o razvoju figur, ter se še posebej ozre na razvoj jaslic v Sloveniji, kjer se je uveljavil predvsem alpski tip jaslic (zanimivi ostanke voščenih figur pri jaslicah v loški kapucinski cerkvi v narodnih nošah!). Slikali so jih tudi Layer, Langus, Subic. Kotni tip jaslic, ki se je uveljavil pri nas, pa smatra pisec za izraziti slovenski tip jaslic! Po vojni so svoje jaslice dali Gaspari, Tone Kralj, Grafenauerjeva in Gorše v zadnjem Kolerariju. Razvoj sam med narodom pa je ostal na mrtvi točki, dasi je veliko samoukov skušalo po zgledu cerkvenih jaslic napraviti več namiznih tipov. Reprodukcije teh ljudskih rezbarjev, slikarjev in lončarjev so prav zanimive in pričajo, kako je navada jaslic prodrla globoko v narod.

Drugo poglavje govori o pomenu jaslic, je napisano kot nalašč za adventni čas ter ima značaj poglabljanja v duha jaslic in njihov vzvišeni pomen. To so oznanilo ljubezni in miru, tolažba žalostnim, zgled preprostosti in zadovoljnosti, požrtvovalnosti in pokorščine, zato morajo po svoji miselnosti v vsako družino, kateri naj bodo v oporo in v up. Smisel pa dobijo, če jih človek sam postavlja, predvsem otroci v družini ker s tem se vživljajo v skrivnosti Kristusovega rojstva in so doživljajo pravo adventno pripravo za božič, ta veliki katoliški praznik. Tu je pisec napravil tudi opombo o božičnem drevescu kot tuji navadi, ki pa naj ne izpodrine naših narodnih jaslic, ki naj imajo prvo mesto v slovenski družini.

Zadnji del pa je povečan praktičnemu postavljanju jaslic. Tu so navodila o izbiri oblike jaslic, ki jih je več tipov, o izbiri visokosti in sloga (ali slovenske ali jutrovske!) toda treba je varovati enotnost sloga. Dalje govor o načinu jaslic (etilizirane, posnemane), o izdelavi, orodju in gradivu, o načrtih za jaslice (ponazorjenih je več načrtov!) dalje o jaslicah za začetnike, o jaslicnem

hribčku in hlevčku, o odrskih jaslicah, o hišah in mestu Betlehemu, o ozadju, perspektivah in rastlinah ki obdajajo pokrajino, ter o drugih posebnih delih. Po vsem tem pa tudi o razsvetljavi, figurah, prtih — govori ta knjiga, ki predstavlja tudi praktični priročnik postavljanja jaslic in je bogato ilustrirana z reprodukcijami domačih in tujih jaslic ter načrtov.

Prof. Kuret je s to knjižico, ki je samo izveček iz večje razprave o jaslicah sploh, ki pa je še v rokopisu, napisal lepo adventno knjižico, ki naj pripravi naše misli na božič, in naj ožvi in da ceno stari naši navadi — jaslicam, katere je že tako prsierčno in goreče priporočal veliki škof Slomšek. Z veseljem jo bodo vzeli v roke vsi ljubitelji naših domačih navad, pa tudi dušni pastirji, kajti v tej knjižici ni samo zgoštevina jaslic in njih praktično postavljanje, temveč tudi duh, iz katerega izvira ta pobožna navada. Saj so jaslice tako prirasle k srcu človeka, slovenskega še posebej, da jih ne more pogrešati za božič nikjer, pa naj ga tudi pot popelje od doma v tujino. Ko je veliki cerkveni slikar Führich moral bežati iz revolucionarne Prage, je vzel od vseh svojih del samo — jaslice, — kot svoje največje bogastvo. In tako tudi naš človek roma po svetu z melijo na jaslice, na slovenske jaslice, ki jih bo letos postavil vsak, kdor jih bo le mogel.

Zato je založba Nova stvar — ki je vzela svoje ime po svetem pismu iz stavka: Ako je torej kdo v Kristusa, je nova stvar — naredila prav, da je v svojo preroditveno g banje vzela tudi to delce o jaslicah, ki ga je okusno opremil arh. V. Gajšek.

Kramole-Tome: Pesmarica. V nekaj dneh bo izšla pod gornjim naslovom zbirka pesmi za

Sport

Okrepljena »Ljubljana« ni bila boljša od kombinirane enajstorice ... in je dosegla le rezultat 2 : 2 (1 : 0)

Ljubljana, 15. decembra.

Kljub resnemu stremljenju, katero kaže vodstvo Ljubljane, leze naš nogometni voz silno počasi, skriplje in poka, se ponakne komaj vidno naprej in zdrkne spet nazaj. Fantje, ki ga vlečejo, so z dvema, tremi izjemami nad vse pridni, največ pa zaležejo seniorji slovenskega nogometa Lah, Doberlet, Slamič in drugi. Dobro je vlekli večeraj tudi mladi Hermežan Razbornik, ki je prišel ljubljanski enajstorici v pomoč. Voz pa je spet obdržal na težkem terenu. Grešili bi, če bi krivili vodstvo ali pa če bi grajali moštvo, ki je bilo gotovo srečnejše sestavljeno kot prejšnje nedeljo. Odkar je Ljubljana izpadla iz tovarišnje Beka, Gradjanskega in drugih, odkar nimamo več v Ljubljani velikih tekem, je zanimanje za igre na zelenem polju popustilo. Večera j smo se ponovno prepričali, da nimamo več prvorazrednega nogometa.

Kljub vsemu se Ljubljana trudi, da bi storfila vse za eventualno uspešno gostovanje v Padovi in Turinu. V ta namen je priredila večeraj še drugo trening tekmo, ki je napravila brez dvoma boljši vtis od one proti Marsu, katero je okrepljena enajstorica izgubila s 3:5. Tudi večeraj so vpregli v voz našega prvaka kar pet izposojenih moči, ki so v glavnem dobro vlekli. Gostovali so Zigon, Doberlet in Slamič od Marsa ter Razbornik in Klančnik od Hermesa. Tekma se je vršila v znamenju najtežjih okolištin. Na igrišču je ležala tenka plast grbastega zmraznjenega snega, pred vratmi pa je bilo pravo drsilnišče. Ob času, ko bi morali začeti z igro, so vzeli krampa in lopate v roke, da so vsaj na najvažnejših mestih popravili teren, ki je bil za igro preveč spolzek, trd in nevaren. Ko so se v megli in mrazu pojavili igralci na polju, so ugovorili, da ni sodnika. Na splošno želje je priskočil na pomoč športni poročevalec »Slovenskega domača«. Makovec, ki je odložil plašč in prevzel dolžnost sodnika.

Reprezentivno moštvo so sestavili takole: Kriše, Cegljar, Klančnik, Pupo, Slamič, Pelicon, Ha-

V italijanskem drž. prvenstvu še vedno vodi Triestina

V državnem nogometnem prvenstvu, katero obiskujejo ogromne množice športnega občinstva, so odigrali večeraj osmo kolo. Triestina, ki je gostovala v Genovi, se je ponovno afirmirala in si priborila na tujem terenu dragoceno točko. Zanimivo je, da so se končala vsa večerajšnja srečanja vodilnih klubov z razpredelnice z izidom 0:0. To velja za enajstorice Trsta, Benetk in Rima. Vse tri so si prištele po eno točko. Sedaj jih imajo po 11 in so ostale tudi vnaprej po istem vrstnem redu na čelu razpredelnice.

Podrobni izidi 8. kola državnega prvenstva v A-diviziji so bili naslednji: Roma : Venezia 0:0, Napoli : Lazio 1:1, Livorno : Fiorentina 3:1, Modena : Ambrosiana 1:1, Bologna : Liguria 2:2, Juventus : Torino 3:0, Genova : Triestina 0:0, Atalanta : Milan 3:1.

Prvim trem sledijo potem po številu točk Fiorentina 10 točk, Liguria, Juventus in Torino po 9 točk, Ambrosiana, Lazio in Genova po 8 točk, Atalanta in Livorno po 7 točk, Milano 6 točk, Bologna in Napoli po 5 točk. Na koncu je Modena s 4 točkami.

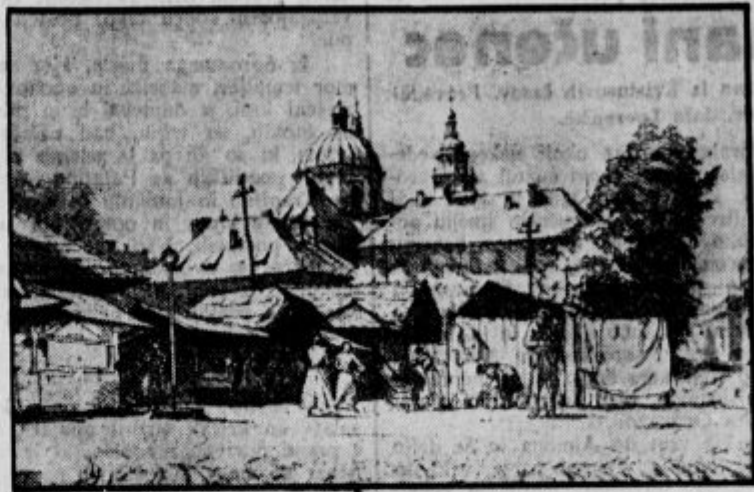
Tudi v B-diviziji so igrali v polnem obsegu. Rezultati so bili naslednji: Prato : Spezia 3:0, Alessandria : Fiumana 2:1, Pro Patria : Lucchese 2:0, Novara : Pescara 3:1, Padova : Sienna 1:0, Brescia : Reggiana 2:1, Fanfulla : Pisa 2:0, Udinese : Savona 2:0, Vicenza : Bari 0:0.

V B-diviziji je po večerajšnjih tekmah naslednji vrstni red: Venezia 12 točk, Fanfulla, Novara, Alessandria in Padova po 11 točk, Bari in Brescia po 10 točk, Pescara in Udinese po 9 točk, Prato in Reggiana po 7 točk, Spezia in Savona po 6 točk, Sienna in Pisa po 5 točk, Pro Patria 4 točke, Fiumana 3 točke in Lucchese nobene točke.

Sport v kratkem

Prijatelji travniškega hokeja so povabljeni na seetank, ki bo 16. t. m. ob 18.30 v uradu CONI-ja. Na tem sestanku se bodo pomenili o organizaciji nove vrste športa pri nas.

Amsterdam zmagal na plavalnem troboju. V Sportfondsbauu v Amsterdamu so imeli nedavno veliko plavalno prireditev — troboj med reprezentancami Rotterdam, Haarlema in Amsterdam. Tudi tokrat so dosegli nizozemski plavalci več

K razstavi Debenjak-Jakac-Mihelič — Božidar Jakac: Vodnikov trg

uporabo v vseh vrstah šol. Od bivše Kramole-Tomčeve Pevske vadnice so dobili letos učenci v roke samo teoretični del, praktični del, brez katerega si ni mogoče misliti pevskega pouka, je bil v novo nastalih razmerah neuporaben. Zato sta avtorja zbrala 93 pesmi, ki se vse pójajo na ozemlju Ljubljanske pokrajine. Med njimi so narodne, umetne in nekatere ponarodele nabožne od najlažjih, petju v ljudskih šolah namenjenih, pa do težjih tri in štiriglasnih za mladinsko petje. Nekateri pesmi imajo tudi klavirsko spremljavo. Da ne bi bila zbirka preobirna, bo izšlo k več pesmim posebno klavirsko spremljanje, namenjeno zlasti učitelju. Cena pesmarice bo 14 lir. Nanjo opozarjamo šole, pa tudi posameznike, ki se zanimajo za mladinsko glasbo.

Rdeči križ sporoča

Zastarelo pošto naj dvignejo: Ahčin Marija, Berbeič, Cuden Slavka, Cerne Angel, Cernač Franja, Cecilija Ivan, Cretnik Rozika, Ceč Angela, Cuček Benjamin, Cuznar Lojzka, Devetak Sonja, Erath Ivan, Ercojig Fardo, Fröhlich Oto, Fakin Mimica, Fajfer Mara, Havlič Jože, Herbst Darja, Habjanč Mimica, Jelen dr. Stanko, Kokalj Franc, Kolman Dragotin, Kovič Minka, Kavka Miha, Kranjc Janko, Kukec Marko, Krivec Joško, Končan Anica, Kosmač Ela, Kosmač Dore, Kobi Irena, Leopold B., Lorger Nažica, Lavrenčič Avgusto, Lokar Stefan, Ložar Radoslav, Luzznar Stane, Ložar Ivan, Maksimovič Milica, Machreda, Molar Karel, Mihajlovič Dušan, Marn dr. Jadviga, Maguš Ludvik, Nesting Jožica, Novak Milka, Pikel Edvard, Petelin Marija, Orožen Rezi, Piliš Ana, Pirnat, Potokar Stanko, Polenc Anton, Podlessek Joško, Pip Ivan, Pirklo Mila, Perne Tončka, Ravnikar Marija, Rekar Mila, Rutar Peter, Rutar Ivan, Remic Tone, Rutar Marija, Stare, Dvořakova 12, Srečnik Ana, Seljak Marija, Sostič Jožica, Svet dr. Marta, Serajnik Milena, Stritih Fani, Strman Božo, Suhadolc Peter, Stegu Velimir, Šapla Anton, Šegula Janja, Verčon Milan, Tušek Kati, Vidmar Tončka, Bee-thovnova 7, Vontčina Pepca, Vagaja Božena, Trontelj Alojz, Zupan Ivan, Zorjan Martin, Zveza trg. združenj, Zupančič Silvo, Zivkovič Ciro, Zupan Ivo, Zirman Albina, Lujpohovec Jovanka, Muršičo Ant.

Novojšo pošto naj dvignejo: Burger Kajetan, Brajnik Anica, Cerar Danica, Cerar Ciril, Cimperman Anica, Cilenšek Mira, Cesenj Dušan, Dekleva Bogomir, Eksport Špedicija, Gorjan Miroslav, Golja Marija, Hladnik inž. Stanko, Hrastelj Jožka, Jesih Mara, Josifovič Lepa, Kanc Alojz, Koritzky Marica, Košir Olga, Kregar Anica, Kompare Antonija, Kolenc Marica, Lah Marček, Lah Zinka, Maček Zofija, Mohorič Milica, Modic Ludvik, Močan Jožica, Morde Franjo, Pak Rok, Pečovnik Dasha, Pirš Jože, Peršin Mihael, Rajhman Zlatka, Ravnikar Franc, Renec Ivanka, Remec Anica, Sitar Milenka, Slapar Stanko, Sok Lenci, Stefančič, Škrabelj Tončka, Suštar Janez, Verk Karl, Vodopivec Anka, Zor Mara.

Balanč Marija, Bizjak Stane, Brišnik Anica, Domoljub uprava, Dolničar Uča, Drčar Ludvik, Gerbec Miro, Hartman M., Hude Drago, Kitek Ljudmila, Košak Miro, Mencinger Ljubica, Mikolič I., Nanut Franc, Rejc Marija, Skapin Joško, Banka Slavija, Starc Martin, Selovin Josip, Trontelj Alojz, Teržan Ivan, Zgonc Matija, Zupančič Terezija, Zamejč Ema.

Bogatelj Avgust, Cilenšek Mira, Kutin Mara, Lövinger, Golob Nasta, Sadar Marija.

Cerne Marija, Golja Marija, Kotnik Rajko, Kotnik Mira, Menart Ivan, Mesar Minka, Pipan Tone, Ramšak Marica, Stross, Strukelj Ivan, Wenigerholz Milka, Nečak Svetozar.

Ahčin Marija, Cajnkari Feliks, Cadež Nada, Devetak Viktor, Irina Ivanova, Kalin-Kačič Fani, Odpošiljatelj pisma Koren Ursula, Leder Nada, Milavec Ela, Mravljak Milan, Merhar Stefan, Nahtigal Marjan, Pintar Rado, Podraž Ema, Remic Tonča, Ramšak Marica, Ravnikar Marija, Inž. Spasenovič Tih., Salamun Miša, Tominek Manja, Visenjak Radim, Verbajš Tončka, Zei Zlatko.

V tajništvo poizvedovalnega oddelka naj se javijo: Kucler Maks, Lah Boris iz Veržeja, inž. Lah Rado, družina Mertel, Radulovič Bogdan, Tramsček Micika, Kovačič Ladislav, Meri Remic, Kolodvorska 28, Svoječ Rozmana Franca.

Poizvedovalnemu oddelku so darovali: uradništvo Narodne banke 220 lir, Šubert Josip in Jožica iz Ljubljane 250 lir, Hočvar Jože iz Male Slivnice, namesto venca na grob blagopokojnega Viktorja Medena, 100 lir, rodbina Milavec iz Dolnje vasi, namesto venca na grob blagopokojnega Viktorja Medena 200 lir. Plemenitim darovalcem iskrena hvala!

Vsi oni, ki so prejeli od vojnih ujetnikov denar v jugoslovanski valuti, naj se oglaš v tajništvo poizvedovalnega oddelka RK na Tyrševi 11. S seboj naj prinese dokazilo, da je denar res od vojne ujetnika (pismeni ovitek, v katerem je bil denar poslan itd.) in na listu sledeče podatke: 1. seznam bankovcev, serije, številke, 2. sorodstvo do ujetnika, 3. natančen naslov.

Vsi ti podatki so potrebni v svrhu sestave skupne prošnje na Banca d'Italia za zamenjavo tega denarja.

Iz Novega mesta

Ročnatacijski večer društva »Družinec bo v petek 19. t. m. (in ne v torek, kakor je te dni napovedal tiskarski škrt).

S steklenico po glavi. 21 letnega hlapca Antona Rožiča iz Vrha pri Semeču je v prepiru nek posestnik udaril s tako silo s steklenico po glavi, da mu je prizadejal težje poškodbe, zaradi katerih se je Rožič zatekel v novomeško bolnišnico.

Črnomelj brez snega. Dočim v Novem mestu in okolici spat, oziroma še, leži sneg, ki je zapadel pred par dnevi, je Črnomelj brez bele odeje. Čim se je železnico pripeljal skozi tunel proti Sencvi opazi, da si prišel pod milejše podnebje Bele krajine, ki ji je tokrat sneg prizanesel.

Poračun okrajnega cestnega odbora sprejet. V sredo, dne 9. dec. se je sea'a skupščina novomeškega cestnega okraja in sklepala o proračunskem predlogu za l. 1941, o katerem smo že poročali. Skupščina je proračunski predlog sprejela kakršen je bil predložen. Za kritje izdelkov cestnega okraja bodo torej prihodnje leto pobirali 30% cestno doklado na vzporedne državne davke. Eventualne pismene pritožbe proti proračunu morajo biti vložene tekom 14 dni. Pritožbe je kolokovati z 12 lirami.

Pred sodiščem

»Da, priznam, da sem bil že kaznovan zaradi vloma, tatvine vlačugarstva, poneverb in krive prispege; toda povejte mi človeka, ki bi bil brez napak?«